

BOHEMIA
IN SUAS PAR-
TES GEOGRA-
PHICÉ DIS-
TINCTA.
 Petrus Kerius Celavit

Egidius
 Saecler Deline:
 Joannes fanfonius Exc.
 Scala miliarium continens
 Magna communia et parva.
 Anno 1670.

Notarum Explicatio

Civitas Regia Bohemae	1
Oppidum Regis Bohemae	2
Oppidum Baronum et Nobilium	3
Pagus	4
Arx	5
Castellum	6
Monasterium	7
Oppidum cum Arce	8
Pagus cum Arce	9
Faciens	10
Argentum	11
Stanni	12
Ferri	13
Therme	14
Officina Vitruaria	15
Nomina quae habent triangulum in insula Bohemica	16

A BOHEMIA FOLYÓIRAT
2021. ÁPRILIS–2022. MÁRCIUSI SZÁMÁNAK MELLÉKLETE

CSEH MŰZEUM

BOHEMIA in suas partes geographice distincta*

A történelmi Bohemia térképe hasonló korú, mint a Komenský-féle Morvaországé, 1630-ból való. Szerzője – vagyis aki a rézmetszet alapjául szolgáló, papírra készített rajzot megalkotta – Egidius Sadeler volt, II. Rudolf német-római császár, német és cseh király udvarában közkedvelt művész.

Sadeler rézmetsző családban született Antwerpenben, nagybátyjánál tanulta ki ezt a szakmát, majd 1589-ben az akkor 19 éves fiatalembert felvette a rézmetszők Szent Lukács céhe.

Ezután Münchenben, majd Velencében dolgozott, az 1590-es évek közepétől pedig Prágában, II. Rudolf udvarában találjuk. 1597-től a császár-király udvari rézmetszője.

Kiterjedt és az egész világba eljutott munkásságának talán legbecsesebb darabja az 1606-os Prágát ábrázoló óriás méretű, részletes és igen pontos panorámaképe.

Sadeler javára kell írni, hogy II. Rudolf halála után – művésztsaival ellentétben – Prágában maradt, számtalan kitűnő tanítványt adott a csehországi képzőművészetnek: például Václav Hollart, aki világhírű művészként halt meg 1677-ben Londonban. Maga Sadeler haláláig, 1629-ig Prágában élt.

A rajzolt térképről Kaerius/Pieter van den Keere (1571–1646) amszterdami rézmetsző, kartográfus, könyvkereskedő készítette a réztáblákat 1630-ban Sadeler szülőhazájában, Németalföldön, majd Jansson/Johannes Janssonius (1588–1664) adta ki, aki 1612-ben feleségül vette a Komenský-féle térképnél már említett Jodocus Hondius lányát, és az ily módon egyesített cégek számtalan atlaszt jelentettek meg. Például Atlas minor (1628–1651), Atlas novus (1638-tól), Atlas major (1658-tól).

Úgy tűnik, hogy jelen térképünk az Atlas novusban jelenhetett meg. A harmincéves háború idején kiadott térkép hátulján szöveg ismerteti Csehország történelmét, geográfiáját.

A kerületek (csehül: kraj, németül: kreis) nevei mindkét nyelven olvashatók, a helységek nevei döntően csehül, csupán a nagyobb, nyilvánvalóan német lakosságú városokat említi németül, a fejléc és a jelmagyarzatok latin nyelvűek.

A térkép színezése feltehetően korabeli.

Zachár Ottó

* A történelmi Bohemia térképét első ízben folyóiratunk 2002/1–2. számában közöltük, miután a 2001/4. számban megjelentettük a Morvaországot ábrázoló Komenský-térképet – akkor még a középső oldalakat alkotva, hajtogatott mellékletként befűzve. A térképek külön nyomatai is roppant kelendőek voltak, régóta hiánycikké váltak. A most újra nyomtatott példányok – húsz év elteltével – ismét elérhetők lesznek Zachár Ottó barátunk gyűjteményéből. – A szerk.